

"Vanaf het huidige station Duivendrecht is dat oude stuk volledig onder het zand verdwenen: een nieuwe stad kwam er voor in de plaats!"

Mijn grootvader Kees (Cornelis) Smit is geboren in Diemen. Hij is werkzaam geweest als kantonier aan de weg en had het opzicht over de weg van de Duivendrechtse brug tot het Abcoudermeer en ook de Weesperzijde vanaf de brug tot aan de Schollenbrug (Amsterdam) viel onder zijn toezicht.

Aangezien je vroeger, als je bij Rijk of Gemeente werkte, moest wonen daar waar je werk was kwam Opa eind 19e eeuw in Duivendrecht wonen met zijn gezin. Mijn vader Gerard Smit werd er geboren op 21 mei 1895. *Ze woonden op de hoek van de Ouderkerkerlaan (in het linker huis)*

Opa hield toezicht op de weg en mijn grootmoeder bediende de tolboom.

Die moet waarschijnlijk gestaan hebben aan de Rijksstraatweg in de buurt van de Diemerlaan, dicht bij de Ouderkerkerlaan, waar ook het fort van Weesperkarspel stond. (zie het artikel in Oud-Duivendrechtse Saecken van Mientje Bieshaar, juni 2007, bl. 10)

De grens van de gemeente Weesperkarspel en Ouderkerk a/d Amstel liep nl. in het midden van de sloot.

Toen dit fort was verdwenen (in de 2e helft van de 19e eeuw) is ook de tolboom vervallen.

Er is nog een foto in het stadsarchief van Amsterdam, waarop het tolhuis staat, met de aantekening: nov.1896, tol, polder Duivendrecht- aan Abcouderstraatweg kruising Diemerlaan.

Naast dit blokje van twee woningen op de Ouderkerkerlaan stond een blokje van vier huizen: in de jaren '30 waren die woningen inmiddels eigendom van de Spoorwegen. Er woonden dan ook vaak mensen van de NS in, zoals ter Maten, Kieft, Voorbij, Hillebrink en Toebes. In de jaren '50 werd aannemer Spruyt eigenaar van deze 4 huizen en woonden er: Toebes (daarna Houweling), v.d. Wel, Clement en Pauw. In mijn jeugd (in de jaren dertig) stond er na dit blokje van vier een klein café en dan nog een alleenstaande villa. Daar woonde toen ook een familie Smit, de "kranten Smit". Zijn vrouw bracht de krant rond, ik meen Het Nieuws van de Dag en hun zoon Dinant hielp wel eens met bezorgen. De heer Smit was makelaar.

Toen hun huis weg moest i.v.m. de spoordijk zijn ze aan de Rijksstraatweg gaan wonen in de nieuw gebouwde huizen naast Wiegman. Dan kwam de spoorbaan met een seinwachtershuisje, spoorbomen, dus een beveiligde overgang, en een stationnetje voor de lijn Amsterdam(Weesperpoort) - Abcoude - Utrecht v.v. Sinds 1843 reed die trein langs Duivendrecht zonder er te stoppen. Toen kwam de pastoor op het idee de spoorwegmaatschappij te verzoeken om bij Duivendrecht een halte te maken.

Wanneer hij kon aantonen dat daarvoor belangstelling was, zou de Rijnspoorweg Maatschappij daartoe misschien willen overgaan. De pastoor ging het dorp rond om mensen te vinden, die bereid waren met lijsten te lopen om handtekeningen voor dit doel te verzamelen. Ook Reijer Albers van Nooitgedacht vroeg hij om medewerking . En niet tevergeefs. (gegevens uit een boekje over de fam. Albers) Tenslotte werden zoveel handtekeningen verzameld, dat de spoorwegmaatschappij er wat in zag!

In 1897 kwam de opstapplaats er, die ca. 1938 werd opgeheven, niet bij gebrek aan belangstelling maar vanwege de nieuwe spoordijk, terwijl het seinhuisje ook verdween op die plek. Toen kregen we een geregelde busverbinding Amsterdam - Utrecht via Duivendrecht, Abcoude, enz.

Aan de andere kant van de spoorlijn stonden 2 seinhuiswachterswoningen. Hierin woonde de laatste jaren (in de jaren zestig van de vorige eeuw) ook een familie Smit. (dit was de derde familie Smit) In de andere helft woonde de fam. Beekveld. De heer Smit deed nog dienst in een seinhuis, dat gesitueerd was bij het viaduct over de Burgemeester Stramanweg.

Daarna kwamen nog een paar kleinere huizen, wel vrijstaand, met tuin enz.: hier woonde de weduwe v. Es, later hertrouwd met Hoogland, de fam. Blom en de fam. Houweling. Een zoon van de fam. Blom, Nonne, is als militair na 1945 naar het toenmalig Ned. Oost Indië geweest: hij leerde daar een meisje kennen waarmee hij later getrouwd is.

Dan kwam de boerderij van de familie Buijs en zo ging je verder de Ouderkerkerlaan af naar Ouderkerk langs de turfsteckerij "De Toekomst". De familie Buijs had 2 jongens en 2 meisjes (Agnes en Annie): Annie woont nog in Duivendrecht en was getrouwd met de heer Kroese.

FOTO: boerderij van Kees de Jong aan het Zwarte Laantje, eveneens "over het spoor"

Voor alle huizen langs was er een slootje, dus ieder huis had een bruggetje of dam waar een duiker onderdoor lag voor waterafvoer. Aan de overkant van de Ouderkerkerlaan (links) en vóór het spoor stond de boerderij "Nooit Gedacht" van de familie Albers.

Kwam je van de Ouderkerkerlaan af en je ging richting R.K. Kerk dan had je links eerst het boerderijtje van Jan Meijer met z'n huishoudster Brechtje en dan woonde in de andere helft van die boerderij Jan Redegeld met zijn gezin. Daarna kreeg je een stukje weiland en dan een alleenstaande woning, waar de familie Feddema in woonde: hij was elektricien en verzorgde de radiodistributie. Er stond dan ook een hoge zend- of ontvangstmast naast zijn woning. Feddema is later in de Burg. van Damstraat gaan wonen en toen kwam de familie Harkink in dat huis, totdat het moest worden afgebroken.

Ging je naar de overzijde en liep je terug dan stonden er eerst ook een aantal woningen en dan de bakkerij en winkel van De Hoop , daarnaast de kruidenierszaak van Van Wees, dan een blok met circa 4 woningen, weer een kruidenierswinkel van van Willegen (later zoon Cor, daarna Maarsen), dan weer twee of drie woningen en dan kwam *café Spruyt, op de hoek van Rijksstraatweg en Diemerlaan*: later was hier het tassenatelier van mevr. Nomes gevestigd.

De huizen van de Rijksstraatweg hadden hun achterom via de Diemerlaan: zo kon bakker De Hoop ook achterom bij zijn zaak komen. Met paard en wagentjes ventte hij met zijn personeel brood uit in o.a. Amsterdam.

Aan de Diemerlaan links had je verderop de kruidenierszaak van Zandstra, daarna kwamen er woningen. Ons huis (Smit) stond rechts op de Diemerlaan en werd gebouwd in 1932-33 op de hoek bij de Rijksstraatweg: mijn vader kwam zodoende haast terug op zijn geboorteplek, maar nu op de andere hoek. Maar hierover straks verder.

Mijn vader ging zo rond 1900 in Diemen naar de openbare school: die stond aan het eind van de Ouderkerkerlaan in Diemen. Elke dag een aardige tippel. In Duivendrecht was toen nog geen school. Speelgelegenheid was er te over: o.a. op de boerderij van Albers en op het Bijlmerfort.

Toen mijn vader klein was ging hij wel met zijn moeder naar familie, die vooraan in Duivendrecht woonde. Naast de familie Rijkema woonde daar een zuster van mijn grootmoeder, tante Ger met haar man oom v.d. Heuvel: hij had daar een groenboerderij. Mijn vader speelde dan met Regien Rijkema en dat is weer de moeder van (An en) Bertus Wierdsma (- Bon), die nog in Duivendrecht wonen. Familie Rijkema had een kruidenierszaak.

Foto: De kruidenierszaak van Rijkema

Mijn vader is bevriend geraakt met Jaap Spruyt uit het café (één van de zonen van Hein en Aaf Spruyt) en is dat zijn leven lang gebleven.

Jaap was metselaar en had later een aannemingsbedrijf en mijn vader ging naar Blocker's Cacaofabriek aan de Weesperzijde en heeft daar 52 jaar gewerkt.

De fa. Rijkema betrok van Blocker cacao voor zijn winkel. Het is wel eens voorgekomen dat Rijkema (in de winter) met zijn sleetje aan de fabriek kwam en de bestelling nog niet klaar was. Dan nam vader 's avonds het sleetje met de bestelling mee voor Rijkema. Zo gemoedelijk ging alles toen.

Vader trouwde op 8 juni 1922 met Alberta Arentsen uit Twello en zij kregen een woning in Duivendrecht, nl. Rijksstraatweg 92. Zij konden dit huis huren van de weduwe Kanneworff. Het was toen moeilijk om een gewoon burgerhuis te krijgen in een plaats waar het meest boerderijen stonden. En ook was het net na de oorlog van 1914-1918.

Foto: Vroeger: 4 woningen met de nummers 96, 94, 92, 90.(oude nummering). Alie Smit is in 1925 geboren op nummer 92. Nu: Rijksstraatweg 222-216. Twee woonhuizen

Hier hebben zij elf jaar met veel plezier gewoond: één van de vier woningen tegenover café Wiegman, naast opa en opoe Rijs en de familie Albers. Op de hoek woonde toen familie Koenders met een manufacturenzaak, later de familie Bon.

In dit huis ben ik geboren op 2 augustus 1925.

Ik heb veel gespeeld met Nel Burghout, Paula en Greet Braam.

Naast het rijtje van onze huizen stond een dubbele woning: daar woonde de familie Koster en aan de andere kant de familie Meerveld: in de zijmuur van dat huis zat nog een kogel uit de Franse tijd. Dat was je wat.

Die dubbele woning werd afgebroken (in de jaren '50?) Op die plek heeft de fa. van Wijk nog een poos zijn kleermakersbedrijf gehad.

Naast de winkel van Braam stond nog een houten huis met een werkplaats: daar woonde de familie Straat, een fietsenmaker. Zij hadden een dochter van mijn leeftijd Cobie, waar ik ook mee speelde, als de oudere kinderen naar school waren. De katholieke school had toen al een kleuterklas en de protestantse school nog niet. Voor dat houten huis kwam later de nieuwe zaak van Vleghaar in de plaats.

Dan kreeg je nog een woonhuis, waarin de familie Bos woonde met twee zonen, Jan en Chris, beiden wat ouder dan ik. Jan woonde later op de Diemerlaan met zijn gezin en had, meen ik, een slopersbedrijf.

Daarna kreeg je de smederij van Schipperijn, later Bieshaar en Schuttel en vervolgens het huis van tante Mientje. Tussen dit huis en de boerderij van Kolk, met z'n lange oprijlaan, lag een weiland. Bij Schipperijn lagen er altijd planken in de sloot voor verwerking in de wagenmakerij: een avontuurlijker speelplek kon je je niet bedenken.

De huizen van Rijs en Braam waren gescheiden door een gang. (het achterom voor 2 woningen. Tegen de muur kon je heerlijk ballen en het fietsen hebben we ook in die gang geleerd. Om de beurt de gang op en neer en zorgen dat je op tijd stil stond om af te stappen, want voor de huizen langs liep een sloot. Gelukkig stond er bij opoe Rijs een treurwilg aan de slootkant en aan de achterkant van de gang reed je tegen een schuurtje op!

Om vanaf de weg in je huis te komen moest je een bruggetje over.

*Foto: Op de brug
vlnr. een
onbekende dame
(waarschijnlijk de
Duitse diensbode),
Ma Smit, mevrouw
Rijs en Pa Smit*

Liep je richting R.K. Kerk voorbij "het huis met de kogel" dan kwam de boerderij van G. van Lubeck: later woonde daar L. v. d. Vaart (vanouds de Sophia Hoeve) , daarna de boerderij van Van Schaik (de Anthonius Hoeve), de Urbanuskerk, de pastorie en dan de boerderij van G. v. d. Vaart (Hoeve Strandvliet).

Er woonde ook een hoedenmodiste in Duivendrecht nl. Dina Geijssel. Zij woonde met haar moeder tegenover de R.K. Kerk in één van de huizen van dat blokje. Mijn moeder liet daar weleens een hoed vervormen. Later woonde daar de familie Kooijman.

Aan het eind van dat blok had je een fietsenzaak van Verberkt (de vader van Tinus): later werd die zaak verplaatst (garage Verberkt) en kwam hij tussen Fakkeldij en slager van Walbeek. Tinus, de zoon, ook hij heeft (na 1945) als militair evenals zo vele leeftijdsgenoten enkele jaren in de tropen gezeten, zag je vaak met zijn takelwagen op de snelwegen rond Amsterdam, als er weer een auto van de weg gesleept moest worden.

In dat eerste pand heeft ook nog een kapperszaak van Grouw gezeten, daarna kwam de familie Melissen er wonen en toen de oude heer en mevrouw Braam.

In de jaren dertig werden de sloten gedempt, die langs de straatweg liepen, er kwam een voet- en rijwielpad en de weg werd iets verlegd zodat de bocht bij van Walbeek en Primus minder scherp werd.

In diezelfde tijd lieten mijn ouders een huis bouwen aan de Diemerlaan tegenover het café van Spruyt. In april 1933 trokken we er in.

Tegelijk met ons huis zijn er aan dezelfde kant wat verderop , voorbij de schuur/ stal voor het vee van Beukeboom, 2 blokje van 3 woningen gezet. Zowel ons huis als deze woningen werden door Spruyt gezet.

Ons huis stond op het grondgebied van Weesperkarspel. Dit was vooral in de oorlog lastig, want je moest voor veel dingen naar Weesp , bv. om voedselbonnen te halen of extra toewijzingen. Geen vervoer, wel een fiets, maar de fietsbanden werden ook steeds schaarser. Tegen het eind van de oorlog kon je echter ook op De Bijlmerringkade in het huis van de familie Mul terecht voor verschillende zaken.

Dit was ook een gezellige buurt, waar alles wat voor de dagelijkse behoefte nodig was verkregen kon worden. Er was een bakker, bakkerij De Hoop, er waren 3 kruideniers, een melkboer Redegeld en de groenteboer en de slager kwamen aan de deur.

Er was weinig verkeer op de laan, dus er kon volop buiten gespeeld worden.

Het café van Spruyt werd verkocht aan de Motex (vóór 1940), die het gebruikte voor opslag van meubelen en Spruyt ging naar de Molenkade bij zijn bedrijf wonen. De fam. Franken ging boven de zaak wonen. Motex verdween en mevrouw Nomes kwam er met haar tassenbedrijf. Toen woonde zij met haar man boven de zaak. Een apart deel van het bedrijfspand beneden was ook geschikt als woning. Daar woonde eerst de familie Tuinman en de laatste bewoners waren de familie van Rossum.

FOTO: 12 januari '50: thuiskomst van mijn verloofde uit de tropen.

In 1951 ben ik getrouwd met Jan Toebes, die vanaf oktober '46 ruim drie jaar als militair op Java gestationeerd was. We kregen eindelijk een woning toegewezen in de Azaleastraat 2 I hoog: die huizen waren pas gebouwd. We kregen twee kinderen: Geert in '59 en Bea in '61.

Daar hebben we tot 1963 gewoond en toen trokken we bij mijn ouders in op de Diemerlaan vanwege gezondheidsproblemen van mijn vader.

We hebben er gewoond tot eind 1968: toen werd het huis onteigend i.v.m. de bouw van de Bijlmer en verdwenen we met z'n allen naar Muiden. Mijn vader is daar overleden in 1969 en mijn moeder in 1974.

Vader en moeder hebben altijd met veel plezier in Duivendrecht gewoond, zich ingezet voor menige vereniging, waren betrokken bij kerk en school, zangvereniging, meisjeskrans Martha, dameskrans Eben Haëzer en bleven belangstelling tonen en contacten bewaren met Duivendrecht.

Ook mijn man en ik kijken terug op een prettige, soms enerverende, tijd in Duivendrecht. Er waren mogelijkheden te over om mee te doen in dat levendige Duivendrecht.

Jammer dat we weg moesten, maar.....we waren niet de enigen!

Tijdens Open Monumentendag 2010 zaterdag 11 september

heeft mevrouw Toebes het verhaal van haar jeugd vertelt in haar geboortehuis:

Ik ben Alie (Aaltje) Smit, geboren 2 augustus 1925 in dit huis, d.w.z. in de helft hiervan, toen was het Rijksstraatweg 92. Toen mijn ouders er in kwamen was het een blokje van 4 woningen: nu zijn 't er nog twee !

Toen mijn ouders in 1922 wilden trouwen was het ook al moeilijk een burgerhuis te krijgen in een gemeente waar het meest boerderijen stonden. Zij waren dan ook blij, dat dit huis vrij kwam en zij het konden huren. Ze konden het huren van de weduwe Kanneworf. De huurprijs was meen ik f. 3,50 per week en toen we er na ongeveer 11 jaar uit gingen f. 5,- Tot ongeveer april 1933 hebben zij er met plezier gewoond. Toen zijn we met z'n allen naar de Diemerlaan vertrokken.

Mijn moeder kwam uit Twello en mijn vader was een geboren Duivendrechter en werkte bij de firma Blooker / Cacaofabriek op de Weesperzijde. Daar heeft hij 52 jaren gewerkt. Toen hij 13 jaar was ging hij er al heen.

Zijn vader Kees Smit was kantonnier aan de weg van de Weesperzijde tot aan het Abcoudermeer. Zijn moeder was tolbewaarder aan de Rijksstraatweg dicht bij de Diemerlaan. Daar stond het tolhuis. Ze woonden op de Ouderkerkerlaan. Daar is mijn vader geboren.

Hij is altijd bevriend geweest met Jaap Spruyt uit het café op de hoek van de Rijksstraatweg en de Diemerlaan.

Nu het huis.

Het huis was niet groot, maar wel gezellig. De voorgevel is gebleven zoals het was. Je kwam echter over een bruggetje naar de voordeur met trekbel. Je kwam dan in een gang. Vóór in de gang was een deur naar de voorkamer, een klein vierkant kamertje met vanouds een bedstede er in, maar wij hadden er al een kast van gemaakt. De bedstede bevond zich onder de trap naar boven.

Er zat een hoog raam in die voorkamer. (zoals nu nog steeds). Iets verder in de gang had je een deur, waarachter een vrij steile trap naar de bovenverdieping was.

Tenslotte was er nog een deur die naar de woonkamer leidde. Deze deur bestond voor 3/4 uit glas en verder hout.

De huiskamer lag over de hele breedte van het huis, dus tussen twee burens in. Aan de ene kant Albers en aan de ander kant Rijs.

Ook in deze kamer was een bedstede. In mijn tijd was 't al een kast geworden, eveneens onder de trap.

Er was uiteraard geen centrale verwarming. In de huiskamer stond een kachel, er was een schoorsteen, we hadden wel elektrisch licht en gas. De keuken was aangebouwd.

Je moest altijd een trapje van één trede af om vanuit de kamer in de keuken te komen! De keuken was niet groot. En 1 keer in de week zal er wel een tobbe gestaan hebben, waarin je werd gewassen!

Er zal een groot raam in boven het aanrecht. Daar was de enige kraan van het hele huis.

Tegenover het aanrecht stond het gasstel: ik denk op een tafeltje.

Bij de afwas werd er wel gezongen. We hadden eerst ook geen radio. Er werd op het orgel gespeeld in de woonkamer. Daar werd dan ook weer bij gezongen, vaak 's zondagsmorgens na de kerkdienst, maar door de weeks werd het orgel ook wel gebruikt.

Ik herinner me ook nog wel dat we spelletjes deden aan de huiskamertafel.

In de keuken links zat een flinke deur, zodat je meteen in de achtertuin stond. Wij hadden eerst geen wc in huis. Er was een zg. plee in een schuurtje. In dat schuurtje lag ook de kolenvoorraad voor de winter opgeslagen. Telkens moest er een kit gevuld worden om de kachel te stoken.

Ik denk dat toen mijn ouders er in kwamen wonen er al gauw een septitank geplaatst werd, die af en toe leeggemaakt moest worden. Daarna kwam de riolering en werd de wc. in huis geplaatst. Ik vermoed dat een stukje van de keuken werd afgehaald.

In de tuin achter het huis was een grote put, waar water uit geput kon worden. Onder het keukenraam was een smal stukje grond met een hekje er omheen voor wat bloemen. Wij hadden achter langs het schuurtje ook een hekje en daar lag een plank

over de sloot. Daar had mijn vader een groentetuin op een stuk land van Gerrit Lubeck , die er zelf ook een tuin had, evenals Rijs, de schoenmaker.

Vóór het huis stond een bank onder het raam. Dan had je nog een tuintje en dan pas kwam de sloot met het bruggetje om op de weg te komen. De Rijksstraatweg was nog niet zo druk - een enkele fietser .....en als er een auto passeerde dan had-ie veel bekijks.

Er stonden veel bomen langs de weg. Het heette dan ook met recht eerst de Duivendrechtse Laan.

Nu de bovenverdieping.

De trap op en dan kwam je eigenlijk op een grote zolder, waar ook weer aan de achterkant één raam was. Volgens mij in tweeën zodat je elke helft open kon zetten. Hier sliepen vader en moeder. Er stond een wastafel met marmeren blad en een waterstel e.d. er op en een grote spiegel. Er stond een tweepersoons bed.

Langs het trapgat liep je naar de voorkant en dan kwam je op de slaapkamer van mijn zuster en van mij. Daar stonden 2 eenpersoonsbedden. Via de dakkapel kregen we licht binnen.

Mijn broer heeft in z'n kinderledikantje tot bijna z'n derde jaar bij mijn ouders geslapen en toen gingen we naar de Diemerlaan.

Dat was in april 1933.